

Модуль 3. Хореографія освіти: стандартизація чи персоналізація?

Лекція 26. Освітній заклад як соціальний інститут: хаос чи порядок?

Під соціальним інститутом мають на увазі набір правил, пов'язаний з певним соціальним контекстом. До соціальних інститутів належать держава, трудовий колектив, сім'я, система освіти. Соціальний інститут може бути ефективними, тоді на виході задоволені потреби та виконані функції регуляції та контролю. Якщо соціальні інститути неефективні, то на виході - незадоволені потреби та невиконання функції регуляції та контролю.

Вкрай важливо, щоб і вся система освіти, і окремих заклад освіти були ефективними соціальними інститутами, які б задовольняли освітні потреби громадян у екологічний та контрольований спосіб. Наразі мова піде про співвідношення цілей та засобів. Ми, приміром, можемо поставити шляхетну мету - розвиток критичного мислення, але обрати або дієві засоби, або - ні. Соціальний інститут - це не просто цінність, а її реалізація. Як добре соціальний інститут реалізує свої цінності?

Мері Гріббен провела експеримент в дитячому садочку із двома групами хлопчиків та дівчат з метою дослідити агресивну гру та її інтенсивність залежно від різних умов. Було створено дві групи: ліберальна та дисциплінарна. Характеристики ліберальної групи:

- заборона на агресивні іграшки;
- наявність розвивальних іграшок та інвентарю;
- поганий вчинок розглядався як потреба учня у любові та співчутті, тому йому приділяли увагу, по суті, коштом жертви.

Характеристики дисциплінарної групи:

- можна приносити будь-які іграшки, в тому числі й зброю;
- пильний нагляд за поведінкою з боку вихователів;
- за вкрай погані вчинки ставили у куток.

Зупиніть читання та поміркуйте, будь ласка, яка група продемонструвала вищий рівень агресивності?

У традиційній дисциплінарній групі було лише 5 випадків агресивної гри, а в ліберальній - 131. У традиційній групі агресивна поведінка обмежувалась словесними образами, а в ліберальній - 65 % взаємодії супроводжувались обміном ударами. В традиційній групі діти почувалися щасливішими та задоволенішими, натомість, у ліберальній діти справляли враження неадаптованих. В дисциплінарній групі було 0 % дівчат-агресорів, тоді як в ліберальній - 50 % агресивної поведінки припадало на дівчат.

Який висновок робить авторка експерименту? Вкрай важливе значення для поведінки дітей має середовище. Якщо говорити про свій особистий досвід, я вкрай погано почуваюсь у ситуаціях, коли немає чітких правил, а закони не діють, коли агресор не несе покарання тощо. Отже, в ситуаціях, де панує суцільний хаос, я відчуваю сильний стрес. До такої ситуації неможливо адаптуватись, людина починає страждати. Але в цьому випадку протистояння робиться не за полюсами «авторитаризм - лібералізм», а за полюсами «порядок - хаос». Наявність правил гри та суворе їх дотримання, з одного боку, та суцільний хаос, коли правила гри не встановлені, з другого боку. Коли правила гри не встановлені, агресія зростає.

Особливої уваги потребує той факт, що відсутність соціального порядку нівелювала навіть статеві відмінності.